

38.

Jegyzőkönyv

*Felvétel Kolozsvárt, 1938. február hó 10-én, az Országos Magyar Párt
Intézőbizottságának délelőtti 10 órakor kezdődő üléséről.*

Jelen vannak ezen jegyzőkönyvhöz ./. alatt mellékelt jegyzékben felsorolt intézőbizottsági tagok.

Távolmaradásukat kimentették: dr. Balogh Arthur, dr. Ferenczy Géza, Figus Albert, dr. Hinléder Fels Ákos, dr. Kornhofer Vilmos, Purgly László, dr. Szele Béla, dr. Széll Lajos, dr. Szilágyi Olivér és dr. Thury Kálmán.

Elnök: dr. gr. Bethlen György, a jegyzőkönyvet vezeti: dr. Deák Gyula.

Elnök üdvözi a megjelenteket, és az ülést megnyitja. Figyelmezteti a tagokat, hogy az intézőbizottság ülései szervezeti szabályzatunk értelmében *zárt jellegűek*,¹⁹⁷ és annak tanácskozásairól kizárólag a központi pártelnökség adhat a nyilvánosság számára közlést.

Elnök mély megilletődéssel emlékezik meg a decemberi képviselőválasztás lefolyásáról¹⁹⁸ és a karhatalom fegyverhasználata következtében elhalt Balogh G. Antal deményházai, Marton J. Károly és Siklódi G. Dénes markodi magyar testvéreinkről.¹⁹⁹ Indítványozza, hogy emléküket, mint az önfeláldozó kötelességtudás mintaképe jegyzőkönyvileg örökíttessék meg és hátra maradtaiknak a párt részvéte, fejeztessék ki.

Intézőbizottság tagjai elnök megemlékezését megilletődésük jeléül állva hallgatják végig.

Intéző bizottság elnök javaslatát elfogadja.

1. *Dr. Willer József* részletesen ismerteti a politikai helyzetet és a kormánnyal²⁰⁰ folytatott tárgyalásokat. Vázolja azon körülményeket, melyek előidéztek azt a kényszerhelyzetet, hogy a kormánnyal választási egyezményt kellett kötni. Kéri az intéző bizottságot, hogy a párt elnökét, ki az önálló lista mellett álláspontját a végsőkig védte, és csak meggyőződése ellenére és a bekövetkezett kényszerhelyzetben engedett olyan befolyásoknak, melyek elvi álláspontjának feladására kényszerítették – egyhangúlag kövesse és járuljon hozzá a kényszer következtében előállott helyzet elismeréséhez. (Intézőbizottság tagjai az elnököt hosszantartóan és lelkesen ünneplik.)

Dr. Gyárfás Elemér ugyancsak részletesen ismerteti a bukaresti kartell tárgyalásokat és azok eredményeit. Kéri az intéző bizottságot, hogy az adott felvilágosítás után ne tekintse elvi álláspontunk feladásának, hanem egy kényszer következtében előállott helyzet megoldásának. A kartell egyes pontjai ne hozassanak nyilvánosságra, csupán az állampolgársági ügyekben a magyarság javára elért eredmények adassanak ki a kommunikációban.

Dr. Krenner Miklós felszólalásában részletesen fejti ki érveit a választási kartell megkötése ellen. Véleménye szerint ez a megegyezés az egész világ demokráciája

ellen irányul, kizárja sorainkból a zsidókat, kik a magyar kisebbséghez tartoznak, mert magyar az anyanyelvük. Egy ilyen választási megegyezéssel feladjuk 10 éves elvi álláspontunkat. Indítványozza, hogy a választási kartellre irányuló javaslatot ne fogadja el az Intézőbizottság, és a magyarság a választásokon ne vegyen részt.

Becsky István a bánsági tagozat nevében nem fogadja el a választási egyezményre irányuló javaslatot, de mint a Párt hűséges katonája, feltétlenül aláveti magát az intézőbizottság határozatának, és azt végre is hajtja.

Dr. Müller Jenő a megadott felvilágosítások után érzi a felelősség súlyosságát és ezért a választási egyezményt elfogadja.

Dr. Meskó Miklós a Hunyad megyei tagozat nevében a javaslatot nem fogadja el, mert a választási egyezmény megkötését politikai hibának és a magyarság elleni bűnnek tartja. A magyar zsidók érdekeit védelmébe veszi.

Br. Josika János részletesen ismerteti Istrate Micescu külügyminiszterrel Genfben folytatott tárgyalásait petícióink tárgyában. Kijelenti, hogy a Magyar Párt egyetlen petíciót sem vont vissza. A külügyminiszter egyes petíciók kedvező elintézését kilátásba helyezte.

Dr. Soós István kijelenti, hogy ha magasabb szempontok figyelembevételével olyan kényszerhelyzet adódott elő, hogy a választási egyezményt meg kellett kötni, igyekezzünk további engedményeket kieszközölni a kormánytól. (Ostromállapot és cenzúra megszüntetése, cégtábla rendelet visszavonása, magyar nyelv szabad használata hatóságok előtt stb.) A javaslatot elfogadja.

Dr. Gaál Alajos nyomós érveket hoz fel a kartell megkötése ellen. A zsidókérdés megoldását emberi szempontok figyelembevételével tartja csak rendezhetőnek. Kényszerhelyzetben, de nem meggyőződésből a javaslatot elfogadja, de az elfogadásnak indokait közölni kell népünkkel, mert e nélkül nem lehet a magyarságot egy eredményes választási harcba vinni.

Dr. Nagy Jenő elvileg az önálló lista mellett foglal állást, a javaslatot azonban kényszerhelyzetben elfogadja. A Csíki Magánjavak ügyének rendezésére hívja fel az intézőbizottság figyelmét.

Szabó Béni Brassó megye nevében a javaslatot az előterjesztett felvilágosítások után pártfegyelemből és az elnök személye iránti nagyrabecsülésből elfogadja. A Brassó megyei ifjúságnak a zsidókérdésben elfoglalt szélsőséges álláspontját ismerteti, melyet csírájában kell elfojtani. Általános és határozott irányítást kér a választási egyezmény technikai végrehajtására. A kormánynál sürgősen kieszközlendő lenne, hogy szüntessék meg a magyar kisebbség ellen is hozott sérelmes rendelkezéseket, mert e nélkül minden fegyelmezetség dacára sem tudjuk népünket a választási küzdelembe vinni.

Dr. Bene Ferenc a javaslatot nem fogadja el, de szavazatával nem kifelé akar hangot adni álláspontjának, mert a párt egységét minden körülmények között meg kell őriznünk. Kéri az intéző bizottságot, hogy ha van rá mód, vegye revízió alá az elnöki tanács javaslatát. Kijelenti, hogy mint a pártnak hűséges katonája, az intéző bizottság határozatának aláveti magát.

Dr. Kovács Árpád súlyos aggodalmainak ad kifejezést a választási egyezmény megkötése miatt. Mint a pártnak fegyelmetisztelő tagja, aláveti magát olyan magasabb érdekek diktálta szempontoknak, melyek a választási egyezmény kényszerű megkötésére vezettek. Részletesen fejtegeti a magyar zsidóság ügyének kérdését.

Dr. Jodál Gábor az elnöki tanács javaslatát kényszerhelyzetben és a felhozott nyomós indokok alapján a nagy felelősség szem előtt tartásával elfogadja és kéri, hogy az intéző bizottság a pártvezetőség iránti bizalomból egyhangúlag fogadja el.

Dr. Sulyok István az előterjesztett javaslatot elfogadja, mert nézete szerint válságos pillanatokban tovább kell tekintenünk azokon a szűk korlátokon, melyeket egy választási egyezmény határai megszabnak.

Dr. György Zsigmond az előadott indokok alapján és magasabb szempontok figyelembevételével a javaslatot elfogadja, azonban kéri, hogy a kormánynál még a választások előtt eszközöltessék ki, hogy az interimár bizottságokból azokat a selejtes elemeket, melyek népünk kizsákmányolását és sanyargatását lehetővé tették, távolítsák el és megbízható, komoly elemek érvényesülésének adjanak teret.

Dr. Markovits Manó felteszi a kérdést, hogy a választási kartell vonatkozik-e a megyei és községi választásokra is? A megadott felvilágosítások után tudomásul veszi, hogy a választási egyezmény a községi és megyei választásokra nem vonatkozik.

Dr. Krenner Miklós kéri az elnökséget, hogy a magyar sajtó érdekében igyekezzék a kormánynál a tervbe vett intézkedések végrehajtását megakadályozni, vagy legalább is a felfüggesztését kieszközölni.

Elnök az eddigi vitában szándékosan nem vett részt, mert nem akarta állásfoglalásával az intéző bizottság határozatát befolyásolni. Megállapítja, hogy nem paktumtárgyalásról, hanem választási egyezmény megkötéséről tárgyalt Bukarestben, mely tárgyalások rendjén egy pillanatig sem adta fel eddig elfoglalt elvi álláspontját, mely az önálló lista. Nem azért utazott Bukarestbe, hogy paktumot kössön, hanem tájékozódni akart a helyzetről. Az idő rövidegére való tekintettel nem állott módjában, hogy a tárgyalások menetébe még más személyeket is belevonjon, és előzetesen az elnöki tanács sem tanácskozhatott az egyezménykötés lehetőségeiről. Kormány ígéreteit nem értékeli sokra, mivel kérdéses, hogy még sikeres választás után is teljesítheti-e azokat. Kitartott az önálló lista mellett még az elnökségről való lemondás megfontolásával is. De ez közvetlenül választás előtt megfutamodás színezetével bírt volna és emellett teljes káoszt idézhetett volna elő. A látszat az volt, hogy (amint Goga ki is jelentette) egyedül az elnök ellenzi a kartell megkötését. E látszat akként keletkezett, hogy magyar részről többen tárgyaltak Gogával, továbbá a magyar-román kapcsolatok megjavítását diplomáciai úton belekeverték a kartell kérdésébe. Ilyenformán valósággal bekerítették és úgy ítélte, hogy egyedül nem ellenezheti már tovább a kartell megkötését, főleg miután ellenállása folytán Goga több olyan kívánságot teljesíteni ígért, amelyekről eleinte hallani sem akart. Úgy véli, nem minősíthető gyengeségnek az, hogy az utolsó percig való ellenállás után, a számára a szó legszorosabb értelmében beállott

kényszerhelyzetben jobb meggyőződése ellenére is a kartell egyezmény megkötéséhez hozzájárult, mivel úgy ítélte, hogy ellenkező magatartása messze meghaladta volna egy ember által elviselhető felelősség mértékét.

Intézőbizottság dr. Ferencz József, Becsky István, dr. Meskó Miklós kivételével a javaslatot az előterjesztett indokok alapján elfogadja. A megegyezés a választásokon való technikai együttműködésre vonatkozik, és abban a Magyar Párt kifejezetten fenntartotta és biztosította a tökéletes önállóságát és teljes akciószabadságát. Ehhez képest a Magyar Párt programján és elvein sem történt e megegyezéssel semmiféle változás. Egyben kimondja, hogy a választások rendjén a Magyar Párt a kormánypárttal közös gyűléseket nem tart.

2. *Ügyvezető alelnök* felolvassa a kormánnyal kötött választási egyezmény alapján az egyes megyékben eszközölt képviselő- és szenátorjelölésekre vonatkozó javaslatot, mely az elnöki tanács f. hó 9-én tartott ülésén a tagozati elnökök meghallgatása után határozott el.

Intézőbizottság az előterjesztett javaslatot elfogadja.

Több tárgy nem lévén, elnök az ülést d.-után $1/24$ órakor berekeszti.

K. m. f.

Dr. gróf Bethlen György s. k.

elnök

Dr. Deák Gyula s. k.

főtitkár,

jegyzőkönyvvezető

Intézőbizottság, 1938. február 10.²⁰¹

dr. Apáthy Árpád; Árvay Árpád; dr. Barabás Béla; dr. Bartha Ignác; Becsky István; dr. Bene Ferenc; gr. Bethlen Bálint; gr. Bethlen Béla; dr. gr. Bethlen György; gr. Béldi Kálmán; dr. Bernády György; Bokor Márton; dr. Bölöni Zoltán; dr. Deák Gyula; Ember Géza; dr. Fekete Andor; dr. Ferencz József; dr. Gaál Alajos; dr. Gál Miklós; Gyallay Pap Domokos; dr. Gyárfás Elemér; dr. György József; dr. György Zsigmond; gr. Haller István; Hegedűs Nándor; Hexner Béla; dr. Inczedy-Joksman Ödön; dr. Jakabffy Elemér; dr. Jodál Gábor; br. Josika János; dr. Kovács Árpád; dr. Kölcsey Ferenc; dr. Krenner Miklós; Laár Ferenc; Ludwigh Gyula; dr. Markovits Manó; dr. Meskó Miklós; dr. Molnár Dénes; dr. Müller Jenő; dr. Nagy Jenő; dr. Oberst Zoltán; dr. Paál Árpád; dr. Pál Gábor; dr. Parecz Béla; Pekri Géza; dr. Róth Hugó; dr. Sebes Jenő; dr. Soós István; dr. Sulyok István; Szabó Béni; dr. Szász Ferenc; id. Szele Márton; br. Szentkereszty Béla; dr. Szentkovics Aurél; dr. Szoboszlai László; Takátsy Miklós; dr. Tevely József; dr. Tusa Gábor; dr. Udvary József; Ugron István; dr. Vékás Lajos; dr. Willer József.

Fasc. 1, fol. 315-319, gépelt tisztázat, összefűzött, hátlapján pecsét.